

ŽINIOS APIE
**EUROPOS
VALIUTU
SĄJUNGA**

Turinys

Ižanga. Studijų ratelis – kas tai?	1
Europos Sąjunga – įkūrimas ir priešastys	4
Europos anglies ir plieno bendrija.	4
Tikslai	5
Institucijos	6
Euras – bendra Europos valiuta	8
Europos valiutos sąjunga (EVS) – darbo vietos ir įmonės	9
ES ir darbo rinka	9
Paskolų palūkanos	11
Profesinės sąjungos	12
Struktūrinė plėtra	13
Buferinės lėšos.	14
Darbo organizavimas	14
Demokratija darbe	18
Suaugusiųjų švietimas ir viso gyvenimo studijos	19
Užimtumas	19
EVS ir piliečių socialinė gerovė	21
Užimtumas	21
Švietimas	21
Sveikatos apsauga.	22
Asmeninis ekonominis saugumas	22
Būstas	22
Maistas	23
Laisvalaikis	23
Infrastruktūra	23
Teisinė pagalba	23
Kultūra ir sportas	23
Aplinka	23
Piliečių gerovės sistemos finansavimas	24
Visuomenės gerovė mano šalyje.	25
Ekonomika ir ES plėtra	26
Įvadas	26
Faktai	26
ES plėtra	26
ES narystės kriterijai.	27
Europos Sąjungos finansavimas.	27
Europos Sąjunga ir trečiasis pasaulis	30
EVS ir globalizacija	31
Įvadas į globalizaciją	31
Pasaulinė rinka	31
Rinka ir gerovė	31
Rinka ir taika	32
Rinka ir demokratija	32
EVS ir vietinė bei regioninė demokratija.	34
Demokratijos apibrėžimas	34
Pagalbinis principas	34
EVS ir demokratija	35

Šį projektą rėmė Europos Sąjungos programa GRUNDTVIG .

Šio projekto turinys nebūtinai turi atitikti ES poziciją ir už ją ES neatsako.

Ižanga

Visi Europos Sąjungos šalių piliečiai gyvena, vadovaujami dviejų lygiagrečių politinių sistemų – savo valstybės ir Europos Sąjungos. Dėl to neišvengiamai kyla įvairių nesusipratimų ir klausimų apie demokratiją ES. Todėl labai svarbu, kad kiek galima daugiau piliečių turėtų galimybę suprasti ir daugiau sužinoti apie pagrindinius demokratijos principus. Tai ypač reikalinga būsimų narių bei šalių kandidačių piliečiams.

Istorija – tai demokratijos supratimo įrankis. Pavyzdžiui, tarp įvairių šalių palei Baltijos jūrą yra tiek daug istorinių sąsajų. Šie istoriniai ryšiai padeda atskleisti bendrą Baltijos jūros šalių kultūrinį palikimą. Labai svarbu, kad kuo daugiau žmonių sužinotų apie demokratiją. Vienas iš būdų tai padaryti – plėtoti neformalaus švietimo metodus bei juos taikyti tarpnacionaliniu lygiu.

Šis darbas – tai keturios skirtingos temos, skirtos Europos Sąjungos įkūrimui bei plėtrai suprasti. Keturios temos yra šios:

- Žinios apie demokratiją;
- Žinios apie neformalius judėjimus;
- Žinios apie istoriją;
- Žinios apie Europos valiutu sąjungą.

Kiekvienai šių temų nagrinėti buvo sudaryta studijų knyga. Knygos sudarytos taip, kad iš jų būtų galima mokytis studijų rateliuose. Studijų ratelio metodo esmė – savišvieta, žinių supratimas bei patirties pasidalijimas su kitais grupės nariais.

Šios keturios knygutės buvo sudarytos, bendradarbiaujant septynioms darbo grupėms iš šešių šalių vykdant ES projektą. Darbo grupės atstovauja skirtingoms NVO. Tai – ABF Stokholmas, ABF Gėteborgas, Arbeit und Leben Hamburgas, TSL Helsinkis, AHL Viljandi, RuAF Ryga ir Lietuvos darbo žmonių švietimo draugija.

Si knyga – tai viena iš keturių studijų knygelių serijos, nagrinėjanti Europos valiutu sąjungą. Ji sudaryta iš šešių skyrių, stengiantis panagrinėti dažniausiai kylančius klausimus apie EVS bei jos įtaką atskiriems individams ir kasdieniam gyvenimui. Metodas, kurį siūlome šioje studijų knygutėje – tai vienas iš būdų pagilinti žinias bei paskatinti domėtis Europos Sąjunga. Kita vertus, studijų ratelis yra vienas pigiausių būdų pasiekti daug žmonių ir kuo puikiau tinka įvairiose socialinio išsivystymo šalyse.

Si knygutė – tai trijų darbo grupių, ABF Geteborge, RuAF Rygoje ir Lietuvos darbo žmonių švietimo draugijos, bendro darbo rezultatas. Tai padaryti buvo nelengva ir kartu įdomu, bendradarbiaujant su skirtingų šalių, kultūrų bei požiūrių žmonėmis. Nuoširdžiai dėkojame darbo grupių nariams, prisidėjusiems savo idėjomis, medžiaga bei darbu, rengiant šią knygutę. Mes tikimės, kad studijų ratelių metodas, turintis senas tradicijas Skandinavijos šalyse bei šiaurinėje Europos dalyje, patrauks ir kitu Europos dalių gyventojus mokytis, siekiant daugiau sužinoti apie naujos Europos kūrimąsi.

arne hasselgren
ABF Göteborg

giedre leļyte
LLES Vilnius

dzina termāne
RuAF Rīga

Bendradarbiavimo rezultatas tarp septynių grupių iš šešių šalių aplink Baltijos jūrą ES projekto rėmuose yra šios keturios studijų knygelės.

TSL
HELSINKI

AHL
ESTONIA

LLES
LITHUANIA

Studijų ratelis – kas tai?

Kaip mes mokomės? Kaip galima įgyti žinių? Kalbant apie tradicinį mokymąsi, dažniausiai įsivaizduojame savarankiškas studijas, kurias baigus laikomas egzaminas arba testas. Daugelis esame linkę mokyti dėl mokymosi, o ne sau.

Šis požiūris išliko nuo vidurinės mokyklos, universiteto bei darbo patirties. Kita vertus, tyrimais įrodyta, kad toks mokymasis ir įgytos žinios dažniausiai užmiršamos po egzamino...

Tačiau visiems žinoma, kad yra įvairių mokymosi formų. Viena jų – studijų ratelis. Studijų ratelio pagrindinis bruožas yra tas, kad žmonės savanoriškai susirenka bei kolektyviai sprendžia, kaip ir kokiais būdais jie kartu gilins žinias. Patys dalyviai susiplanuoja studijas, ieško informacijos, formuluoja klausimus, diskutuoja, analizuoja bei vertina pasirinktą temą ar pomėgius. Žmonės, labiau linkę mokyti individualiai, turėtų pasirinkti kitokią mokymosi formą.

Įsivaizduokime, kad esame suaugusių žmonių grupelė, norinti praplėsti tam tikros srities žinias bei tai daryti kartu. Studijų grupei nereikalingas mokytojas. Esmė ta, kad dalyviai patys aktyviai ieško žinių, o mokytojai jiems tik padeda. Tai dažniausiai pasitaiko mokantis tam tikrų dalykų, pvz., matematikos ar užsienio kalbų. Svarbiausia, kad mokytojas suprastų, jog jo vaidmuo studijų ratelyje yra kitoks nei paprastose mokyklose. Studijų ratelyje svarbiausia – kolektyvinis darbas, ieškant atsakymų į dalyviams svarbius klausimus. Pagrindinis tikslas nėra rasti atsakymus, kuriuos mokytojas jau žino. Pradedant dalyvių klausimais, ne tik gilinamos jų žinios, bet ir skatinamas pasitikėjimas savimi bei kitais studijų ratelio nariais.

Šalys, dalyvaujančiose šiame ES projekte, turi skirtingą studijų ratelių, kaip pateikta šiame įvade, patirtį. Ratelis gali būti ir papildoma mokymosi forma. Europos Sąjungoje manoma, kad labai svarbu skleisti studijų ratelio, kaip vieno suaugusiųjų švietimo modelių, idėją. Šis neautoritarinis mokymosi modelis turėjo didelę teigiamą įtaką demokratinės visuomenės vystymuisi Švedijoje. Olofas Palme, buvęs Švedijos ministras pirmininkas, kartais apibūdindavo Švediją kaip studijų gretelių demokratiją. Tuo jis norėjo pasakyti, kad studijų ratelyje dalyviai išmoksta išklausti kitus, apginti savo nuomonę, gerbti ir įsiklausyti į kitų nuomonę. Tai turėjo didelę įtaką demokratijos formavimuisi Švedijoje.

Be šios studijų knygutės, nėra jokių specifinių vadovėlių. Manoma, kad ji bus naudojama studijų ratelyje. Knygutėje yra daug klausimų, kurie susiję su pateiktais faktais. Klausimų tikslas – pradėti diskusijas arba paskatinti lyginti faktus, pateiktus knygelėje, su žiniomis, kurių įgijo dalyviai. Kadangi klausimų yra nemažai, reikia sugebėti pasirinkti, kurie jų bus aptariami ratelyje. Pasirinkite savo nuožiūra. Jei Jums atrodo, kad kai kurie klausimai nėra svarbūs, tiesiog juos praleiskite.

Aišku, Jūs taip pat galite pasirinkti, ką norite mokytis iš šios knygutės, o kokią informaciją rinksite individualiai ar mažose grupelėse prieš studijų ratelio susitikimus. Patirtis rodo, kad naudinga pakalbėti su žmonėmis ne per grupę. Kartais taip galite gauti vertingų žinių, kaip geriau organizuoti studijų ratelio darbą.

Įsidėmėkite, kad svarbiausia – tai ratelio dalyviai. Jų patirtis, pasaulėžiūra, smalsumas ir susidomėjimas sudaro sėkmingo mokymosi pagrindą. Studijų grupei reikalingas pirmininkas, kitaip tariant, koordinatorius arba vadovas. Jis dirba kartu, jo uždavinys – suburti grupę. Vadovas yra už kitus atsakingesnis, kad ratelyje viskas vyktų sklandžiai, kad visi įsitrauktų, jis privalo paskatinti tyliuosius ir suvaldyti pernelyg dominuojančius dalyvius.

Studijų ratelio vadovas privalo žinoti ideologinius ir praktinius aspektus. Prieš pradėdamas gerai būtų padiskutuoti, kuo suaugusiųjų mokymas skiriasi nuo vaikų ir jaunimo. Taip pat svarbu, kad vadovas būtų susipažinęs su ratelio dinamika tiek socialiniu, tiek psichologiniu aspektu. Reikia žinoti, kokią įtaką individams turi darbas ratelyje.

Patirtis rodo, kad idealiausias studijų ratelių dalyvių skaičius – nuo septynių iki dešimt žmonių. Daugelyje ratelių šis skaičius įvairuoja nuo trijų iki dvidešimties. Jei būtų daugiau žmonių, ne kiekvienas galėtų įsitraukti. Ratelyje labai svarbu dialogas, o tai sunku pasiekti, jei jame per daug žmonių.

Vidutiniškai studijų ratelis susitinka kartą per savaitę 2–3 valandas laisvalaikio metu. Tarp susitikimų ieškoma informacijos bei savarankiškai ji apsvairstoma. Kartais vyksta ilgesni susitikimai savaitgaliais – tai leidžia išsamiau panagrinėti kylančius klausimus.

Kiek studijų ratelis turėtų trukti? Nėra vieno atsakymo į šį klausimą. Kai kurie rateliai negali susitikti daugiau nei tris kartus. Tačiau dažniausiai vyksta keletą mėnesių. Pasitaiko ratelių, išplėtusių studijuojamas temas ir vykstančių keletą metų.

Kadangi daugeliui žmonių studijų ratelio metodas yra naujas, labai svarbu, kad visi dalyviai suprastų, kas tai yra. Pristatant šį metodą, reikėtų paaiškinti, kad pagrindinė idėja – dirbti ir mokytis kartu. Pats ratelis turėtų pasirinkti mokymosi temą, medžiagą bei sudaryti veiklos planą. Taip pat reikia atsiminti, kad kartais privalu daryti pertraukas ir padiskutuoti, kaip sekasi dirbti drauge.

Europos Sąjunga – pradžia ir priežastys

ES buvo įkurta 1951 metais.

ES narės – Belgija, Vokietija, Prancūzija, Italija, Liuksemburgas, Nyderlandai, Danija, Airija, Jungtinė Karalystė (Didžioji Britanija), Graikija, Ispanija, Portugalija, Austrija, Suomija ir Švedija.

ES (Europos Sąjunga) – tai bendradarbiavimo ir integracijos, prasidėjusios 1951 m. tarp šešių šalių (Belgijos, Vokietijos, Prancūzijos, Italijos, Liuksemburgo ir Nyderlandų), rezultatas. Po penkiasdešimt metų ir keturių plėtros etapų (1973 m. – Danija, Airija ir Jungtinė Karalystė; 1981 m. – Graikija; 1986 m. – Ispanija ir Portugalija; 1995 m. – Austrija, Suomija ir Švedija) ES šiandien vienija 15 šalių ir rengiasi penktajam plėtros etapui, šį kartą į Rytų ir Centrinę Europą.

Europos anglies ir plieno bendrija

1951 m. šešios minėtos šalys susivienijo į Europos anglies ir plieno bendriją (EAPB). Pagrindinė idėja buvo ta, kad jei šalis nebegali laisvai disponuoti anglimi ir plienu, ji negali kariauti su kaimynėmis. Taigi ES buvo taikos pradininkė.

Pasibaigus Antrajam pasauliniam karui, pagrindinis tikslas buvo pasiekti buvusių karo priešininkų solidarumą. Anglis ir plienas buvo svarbus konkurencijos Europoje aspektas, ypač tarp Prancūzijos ir Vokietijos. Bendrai jais disponuojant būtų buvę galima užkirsti kelią ilgai trunkantiems vaidams ir suteikti šalims galimybę bendrai geriau panaudoti šiuos išteklius.

Šią idėją pirmą kartą išskėlė Prancūzijos užsienio reikalų ministras Robert Schuman 1950 m. gegužės 9 d. spaudos konferencijoje. Jo deklaracija laikoma ES pradžia ir todėl gegužės 9-oji buvo pasirinkta kasmet švęsti Europos dieną. Šešios tautos sutiko bendrai koordinuoti sunkiąją pramonę, kuriai priklausė ir ginklų gamyba, pagal Europos anglies ir plieno bendrijos (EAPB) nuostatus. Taip jie perdavė dalį tam tikrų tiksliai apibrėžtų sričių nacionalinio suverenumo bendrai europinei institucijai. Pagal tai vėliau buvo tvarkomas ir ES darbas.

Nuo ES pradžios pagal 1951 m. Paryžiaus sutartį ir dar svarbesnę 1957 m. Romos sutartį buvo išskirti keturios priemonės siekiant dviejų pagrindinių tikslų – bendros rinkos, ekonominės plėtros, darbo vietų augimo ir pragyvenimo lygio visiems piliečiams kilimo. Nuo pat pradžių Sąjungos politika sutelkė dėmesį į keturias pagrindines sritis:

- plieno ir anglies pramonės restruktūrizavimas;
- žemės ūkio restruktūrizavimas;
- Europos transporto sistemų gerinimas;
- bendra socialinė ir prekybos politika.

ES – tai skėtinis terminas, apimantis tris plačias sritis, dažnai vadinamas kolonomis. Pirmasis pagrindinis elementas – Europos Bendrija. Dėl to ES gali kurti įstatymus ir taikyti juos savo piliečiams. Antroji kolona – bendra užsienio ir saugumo politika. Ir trečia – bendradarbiavimas teisingumo ir vidaus politikos srityse.

Tikslai

Europos Sąjungos siekis – sukurti glaudžius bendradarbiavimo santykius tarp šalių narių ir jų gyventojų. Pagrindiniai ES tikslai:

- ❑ **skatinti ekonominį ir socialinį progresą** (bendra rinka buvo sukurta 1993 m.; bendra valiuta pristatyta 1999 m.);
- ❑ **užtvirtinti ES identitetą tarptautiniu lygiu** (per Europos humanitarinę pagalbą ne ES šalims, bendrą užsienio ir saugumo politiką, pagalbą ištikus tarptautinėms krizėms; išlaikant bendrą poziciją tarptautinėse organizacijose);
- ❑ **įvesti Europos pilietybę** (ne pakeičiant valstybės pilietybę, bet ją papildant bei suteikiant pilietinių ir politinių teisių Europos piliečiams);
- ❑ **sukurti taiką, saugumą ir teisingumą** (tai susiję su bendra rinka ir ypač su laisvu žmonių judėjimu);
- ❑ **laikytis ir kurti ES įstatymų bazę** (visi Europos institucijų priimti įstatymai bei įkūrimo sutartys).

Diskusija:

Kaip šie penki tikslai gali būti naudingi

- ūindiviams;
- ūjmonėms;
- ūvisai jūsų šaliai?

Gegužės 9-oji – kasmetine Europos diena.

Diskusija
Aptarkite, ar teisingai buvo pasirinktos keturios sritys.

Ivertinkite ir išanalizuokite keturis knygelėje pateiktus Europos ateities tikslus. Pridėkite kitus Jūsų nuožiūra svarbius tikslus.

Penkios ES institucijos:

Europos Parlamentas,
Ministrų Taryba,
Komisija,
Europos teismas,
Kontrolės komisija.

Institucijos

ES yra penkios pagrindinės institucijos:

Europos Parlamentas – renkamas šalių narių gyventojų

Parlamentą sudaro 626 išrinkti atstovai – Europos Parlamento nariai, EPN. Parlamentas turi kontrolės, patariamąjį ir įstatymų leidybos balsą. Jis taip pat gali patarti, taisyti ar vetuoti europinius įstatymus. Kalbant apie ES biudžetą, Parlamentas gali tik pataisyti kai kurias eilutes, pvz., lėšas švietimui ar socialinėms programoms.

Parlamento darbas vyksta komitetuose, atspindinčiuose pagrindines ES veiklos sritis. Pvz., Moterų teisių komitetas sprendžia moterų problemas ir išskiria jas kaip ypatingą grupę ES politikoje. 1991 m. kkomitetas išklaušė ataskaitą apie migrančių moterų padėtį ES ir paskatino spręsti šią problemą.

Ministrų Taryba – ES sprendžiamoji struktūra

Taryba – tai įstatymų leidybos forumas. Kai sprendimas priimamas, Taryba informuoja Komisiją, o Komisija parengia pasiūlymus atsižvelgdama į Tarybos rekomendacijas. Taryba nustato ES programą ir koordinuoja narių bendrą ekonominę politiką.

Tarybą sudaro po vieną atstovą iš kiekvienos šalies Vyriausybės, o pirmininkaujama šešis mėnesius. Finansų ir žemės ūkio ministrai susitinka kartą per mėnesį, o visi kiti ministrai – du kartus per metus. Ministrų Tarybą (nesupainiokite su Europos Taryba) sudaro valstybių ir vyriausybių vadovai. Jie per viršūnių susitikimus, vykstančius du kartus per metus, nustato ES politinę programą.

Komisija – ES vykdomoji struktūra

Komisija užtikrina, kad Tarybos sprendimai taptų pasiūlymais, sudarančiais ES įstatymų bazės pagrindą. Komisija leidžia savo pasiūlymus trimis formomis:

- Nuostatos, galiojančios ES, ir privalomos šalims narėms bei esančios aukščiau už nacionalinius įstatymus.
- Direktyvos, privalomos narėms, bet jos gali pasirinkti jų vykdymo būdus.
- Sprendimai, turintys patariamąjį pobūdį ir neprivalomi.

Komisija turi teisę inicijuoti ir bet kada atšaukti bei pakeisti pasiūlymą. Kita svarbi Komisijos funkcija – kontroliuoti lėšas, gautas iš šalių-narių į struktūrinius fondus bei tyrimų ir veiklos programas. Komisiją sudaro 20 narių, paskirtų penkeriems metams.

Europos Teismas užtikrina, kad įstatymai būtų vykdomi

Į Teismą galima kreiptis, kilus konfliktui tarp individų ar šalių narių dėl ES įstatymų supratimo ir taikymo. Priėmus įstatymą, Europos Komisija yra atsakinga už jo vykdymą. Jei ES šalys nenori vykdyti ES direktyvų, Komisija gali šaukti jas į teismą. Svarbu žinoti, kad ES nuostatos ir direktyvos yra privalomos narėms ir yra aukščiau už nacionalinę įstatymų bazę. Todėl kartais ES politika gali būti progresyvesnė už nacionalinę, pavyzdžiui, socialinės politikos ar lygių galimybių srityse.

Revizijos komisija yra atsakinga už sąskaitų tikrinimą

Revizijos komisija tikrina, kad visos Sąjungos pajamos bei išlaidos būtų pagrįstos įstatymais ir kad ES biudžeto valdymas būtų tinkamas ir aiškus.

Šios institucijos dirba kartu su kitomis struktūromis:

Ekonomikos ir socialiniu komitetu ir Regionų komitetu, patariamosiomis struktūromis, padedančiomis užtikrinti, kad atitinkamai atsižvelgiama į įvairių ES ekonominių ir socialinių struktūrų poreikius.

Europos ombudsmenas, yra atsakingas už piliečių skundų dėl blogo vadovavimo Europos lygiu nagrinėjimą.

Koks yra ombudsmeno vaidmuo?

Europos investicijų bankas, finansinė ES institucija.

Europos centrinis bankas, atsakingas už valiutų politiką euro zonoje.

www.eu.com
www.thecouncil-ministers.eu

Prisiminkite, kada jūsų šalyje kokioje nors byloje buvo panaudoti Europos įstatymai.

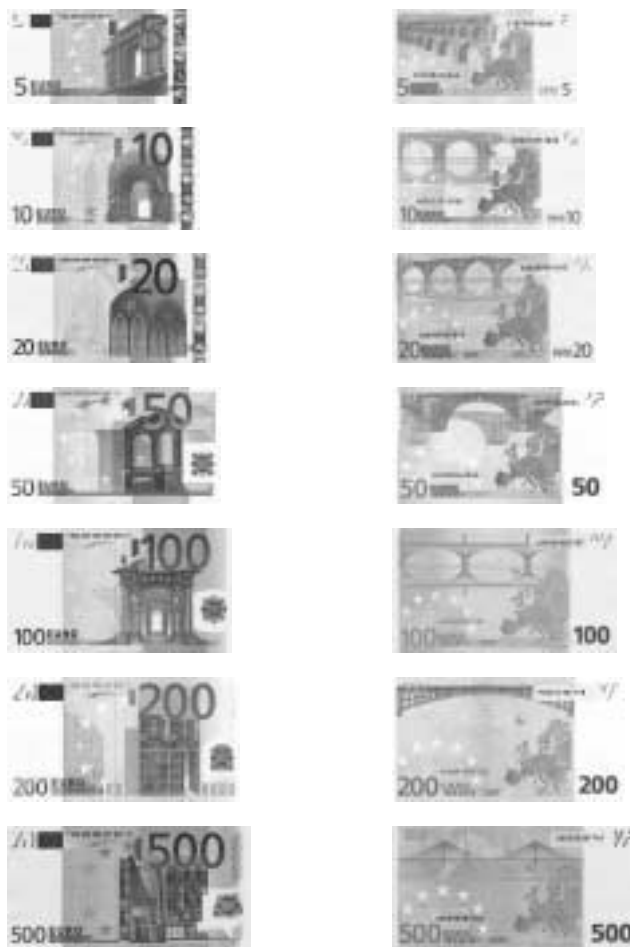

Euras – bendra Europos valiuta

Bendros Europos valiutos idėja iškilo septintojo dešimtmečio pradžioje, prasidėjus pasaulinei valiutų krizei. Pavyzdžiui, naftos kainos 1973 m. pakilo keturis kartus, sukeldamos infliaciją ir augantį nedarbą. “Vernerio ataskaita” 1970 m. padėjo pagrindus Europos valiutų sąjungos įkūrimui 1979 m.

Po dešimt metų, 1989 m., Deloro komitetas pateikė ataskaitą apie ekonominę ir valiutų sąjungą, nuo kurios pradėta įgyvendinti euro idėja. Dar po 10 metų, 1999 m. sausio 1 d., euras buvo oficialiai pristatytas ir 11 šalių priėmė jį kaip savo oficialią valiutą. Tos šalys buvo Austrija, Belgija, Suomija, Prancūzija, Vokietija, Airija, Italija, Liuksemburgas, Nyderlandai, Portugalija ir Ispanija.

Valiutų sąjungos ir bendros valiutos tikslas buvo ir yra apsaugoti Europos šalis nuo ekonominės krizės ir sukurti stabilumą bei bendras tvirtas ekonomikos taisykles. Todėl buvo nustatytos tam tikros ekonominės sąlygos, kurių turi laikytis šalys, priklausančios Europos valiutų sąjungai.

Valiutų sąjungos ir bendros valiutos tikslas buvo ir yra apsaugoti Europos šalis nuo ekonominės krizės ir sukurti stabilumą bei bendras stiprias ekonomikos taisykles.

2002 m. sausio 1 d. bendra valiuta – Euras – buvo įvesta 11 ES šalių.

Europos valiutų sąjunga – darbo vietos ir įmonės

Europos valiutų sąjunga ir darbo rinka

2000 metais Lisabonoje vykusiam viršūnių susitikime buvo nutarta, kad iki 2010 metų darbo lygis pakils iki 70 % darbingo amžiaus gyventojų (2000 metais šis skaičius buvo 63,3 %). Moterų darbo lygis iki 2010 metų turėtų išaugti iki 60 %.

Europos Sąjungoje silpniausios struktūros sritis yra ES darbo rinka. Pirma, vis dar labai aukštas nedarbo lygis, pavyzdžiui, palyginti su JAV, jis yra dvigubai didesnis. Ypač svarbi problema – aktyvių jaunų žmonių nedarbas. Taip pat nerimauti verčia, gana žemas vyresnių žmonių (nuo 55 iki 64 metų) nedarbas. Šis procentas šiuo metu yra daug žemesnis už numatomą pasiekti 50 % iki 2010 metų. Užimtumo ir nedarbo skalėje akivaizdus labai didelis skirtumas tarp lyčių, tai aiškiai matyti iš profesinės segregacijos ir darbo užmokesčio.

1997 metais buvo įkurtas “Darbo komitetas”. Pagrindinis šios organizacijos tikslas yra plėtoti, planuoti, prižiūrėti, testuoti ir oficialiai pagrįsti jau pradėtą įgyvendinti Europos darbo strategiją. Šios strategijos uždavinys yra remti bendradarbiavimą tarp ES šalių narių analizuojant, tiriant ir prižiūrint darbo politiką, nustatyti geros praktikos pavyzdžius ir remti pasikeitimą informacija ir įgyta patirtimi. Europos darbo strategija apima tik transnacionalines procedūras ir priemones.

Iki 2005 m. sausio mėn. 31 d. “Darbo komiteto” biudžetas sudarytas 55 milijonams eurų.

Visų šalių narių nacionaliniuose planuose yra įtraukti galimi veiksmai prieš skurdą ir socialinę nelygybę. Šiuo aspektu nedarbas yra labai svarbus faktorius. ES ataskaitoje minimi aštuoni uždaviniai:

- sukurti darbo rinką, kurioje kiekvienam individui darbas traktuojamas, kaip teisė ir galimybė;
- garantuoti pakankamas pajamas ir pajamų šaltinius, užtikrinančius žmonėms pilnavertį gyvenimą;
- suvienodinti išsilavinimo galimybes;
- išsaugoti šeimos vertybes ir apsaugoti vaikų teises;
- kiekvienam piliečiui garantuoti gerą gyvenamąjį būstą;
- užtikrinti visiems vienodai prieinamą aukštos kokybės aptarnavimą sveikatos, socialinės apsaugos ir transporto srityse;
- gerinti visuomenės gerovę;
- gyvenamuosius rajonus įkurti atsižvelgiant į patogumo ir saugumo reikalavimus užtikrinančius faktorius.

Aptarkite, ar jūsų šalies Vyriausybė ėmėsi kokių nors priemonių suaugusiųjų švietimui užtikrinti

Atlyginimas

Bus daug lengviau palyginti darbo užmokestį, kai šalys turės vienodą valiutą.

Kokie yra tokio palyginimo privalumai ir trūkumai?

Surašykite trūkumus ir privalumus ir aptarkite, kaip galima būtų išvengti galimų trūkumų. Surašykite savo pasiūlymus.

Trūkumai

Privalumai

Paskolų palūkanos

Iki Europos valiutų sąjungos įkūrimo palūkanų normos įvairiose Europos šalyse buvo skirtingos.

Kaip palūkanų normų kitimas galėtų įtakoti:

Jūs asmeniškai?

įmonę ar organizaciją, kurioje Jūs dirbate?

mažas įmones Jūsų šalyje?

stambias įmones Jūsų šalyje?

tarptautines kompanijas dirbančias Jūsų šalyje?

Profesinės sąjungos

Europoje profesinės sąjungos turi savo istoriją ir per ilgus veiklos dešimtmečius kai kurios supanašėjo, o kai kurios tapo visai skirtingos. Vienas bendras rytų Europos visų postkomunistinių šalių profesinių sąjungų bruožas yra nepriklausomybė nuo valstybės ir institucijų. Labai skiriasi profesinių sąjungų narystė ir apsijungusių darbuotojų skaičius. Pavyzdžiui Skandinavijoje, ypač Švedijoje, apsijungusių darbuotojų skaičius yra labai aukštas, gali siekti net iki 80 procentų. Kitose Europos šalyse šis skaičius gerokai mažesnis.

Dabar, kai darbo vietos ir kapitalas lengvai keliauja nepaisydami valstybinių sienų, o tarptautiniai koncernai dirba transnacionaliniu lygiu, profesinėms sąjungoms išskyla nauji klausimai. Nors pagrindinė užduotis išlieka kova už darbo vietas ir atitinkamus atlyginimus, taip pat labai svarbu, kad profesinės sąjungos dalyvautų ir turėtų teisę įtakoti tiek visos Europos tiek ir Europos valiutų sąjungos vystymąsi.

Kaip Jūs manote, kokią įtaką Europos valiutų sąjunga turės profesinių sąjungų veiklai?

Kokią įtaką Europos valiutų sąjunga turės Jums, kaip profesinės sąjungos nariui?

Parašykite savo asmeninę nuomonę. Aptarkite ir pabandykite išskirti tris pagrindinius aspektus Jūsų grupėje.

1. _____
2. _____
3. _____

Europos sąjungos šalyse profesinių sąjungų galia labai skiriasi. Kai kuriose šalyse, darbuotojų atstovai valdo gana daug informacijos, pvz. apie darbo vietų pasikeitimus.

Kokia situacija Jūsų šalyje?

Sudarykite sąrašą ir eilės tvarka išvardinkite Europos sąjungos šalis, kuriose profesinių sąjungų atstovai arba darbuotojai disponuoja didžiausia informacija. Prieš sudarant sąrašą aptarkite, kokiais kriterijais vadovausitės.

Struktūrinė plėtra

Kalbėdami apie ateitį ir, pavyzdžiui, visuomenės ar darbo rinkos vystymąsi, dažniausiai sakome, kad tai priklauso nuo struktūrinės plėtros. Šis procesas mums kažkodėl sukelia neigiamas asociacijas, ar ne? Mums tai reiškia kainų kilimą. Ar tai faktas, o gal kainos kartais mažėja? Pagalvokite apie savo kasdienes išlaidas ir pabandykite suskaičiuoti, kiek ilgai turite dirbti, kad galėtumėte nusipirkti daiktų ar užsimokėti už paslaugas, kurios Jums reikalingos kiekvieną dieną. Pabandykite surasti statistinių duomenų, kad galėtumėte palyginti dabartines kainas ir Jūsų darbo užmokestį su tuo kas buvo prieš keletą metų.

Struktūrinė plėtra, kas tai? Pabandykite pateikti kelis konkrečius savo miesto ar gyvenvietės pavyzdžius.

Kas, Jūs manote, daro įtaką struktūrinei plėtrai?

Ar tai gali būti pvz. naujos technologijos? Gal kainos? O gal globalizacija? Demokratijos lygis? Pabandykite svarbos tvarka surašyti dešimt lemiamų faktorių.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____

Buferinės lėšos

Europos sąjunga turi keturis struktūrinius fondus: tai regioninis, socialinis, žemės ūkio ir žvejybos. Šie fondai atlieka ekonominio ir socialinio solidarumo stiprintojo vaidmenį. Taip pat, tai svarbus instrumentas mažinant ekonominės plėtros regioninį disbalansą ir skirtumus. 2000 m.–2006 m. šių fondų lėšos sudarė 195 milijardų eurų, tai yra trečdalį viso Europos Sąjungos biudžeto.

Buferinės lėšos. Kas tai?

Iškilius struktūrinio disbalanso ar ekonominio nuosmukio pavojui ir esant Europos valietų sąjungos nare šaliai bus sunku susitvarkyti. Pavyzdžiui Suomija, savo ekonominio klestėjimo laikais, nusprendė šalyje įkurti buferinį fondą, kurį galim būtų panaudoti ištikus ekonominiam nuosmukiui. Kitose šalyse tokie fondai taip pat yra aptarinėjami ir sprendžiama, kaip jie turėtų būti organizuoti ir valdomi.

Tokios lėšos gali būti surenkamos iš įvairių šaltinių, pvz. iš viešųjų lėšų, t.y. sumažinus darbo mokesčius.

Buferinio fondo valdymas labai įdomus klausimas. Kokius interesus turi atstovauti buferinio fondo administracija?

Ar reikalingi buferiniai fondai ar kiti ekonominiai stabilizatoriai?

Ekonominis nestabilumas gali turėti įtakos trijose sferose:

1. Gamyba ir užimtumas
2. Darbo užmokestis ir pelnas
3. Valstybės pajamos

Daugelyje šalių išlaidos visuomenės reikmėms naudojamos, kaip apsauga nuo ekonominio nestabilumo. Remiantis Europos valiutų sąjungos principais, tai bus be abejo uždrausta, bet buferinių lėšų pagalba bus galima neutralizuoti staigius ekonomikos svyravimus.

Ką Jūs manote apie šiuos teiginius?

- Demokratinės sistemos atskirai negali formuoti ekonominės politikos, nes jos, dažniausiai, per trumpą laiką, stengiasi sumažinti nedarbą.
- Infliacija yra monetarinis fenomenas ir tik centrinis bankas gali reguliuoti situaciją.
- Nedarbas priklauso nuo darbo rinkos lankstumo ir visai nepriklauso nuo bendros paklausos ir gamybos pajėgumo.

Kiti teiginiai:

- Infliaciją geriausiai gali reguliuoti stabiliai kylantis darbo užmokestis ir darbo pasiūlymų politika.
- Rinkos subalansavimui reikalinga stipri demokratinė sistema.
- Nedarbas, tai netinkamas kainų ir užmokesčio formavimas ir struktūrinės darbo rinkos problemos.

Svarbus Europos valiutų sąjungos tikslas yra visiškas žmonių užimtumas ir nepertraukiamas ekonominis augimas. Ar bus patvirtinti buferiniai fondai, kaip ekonomikos stabilizatoriai? Dauguma darbdavių tam nepritaria.

Buferinės lėšos ir vidinė devalvacija

Devalvacija reiškia, kad krenta valiutos kursas, eksportas būna pigesnis, o importas brangesnis. Infliacijos metu sumažėja darbuotojų darbo užmokestis, o darbdavių pelnas didėja. Turi būti atstatytas santykių balansas tarp darbo jėgos ir kapitalo.

Kita vertus, buferinės lėšos gali tik laikinai sumažinti kaštus.

Diskusijos

Aptarkite šiuos klausimus, kurie padėtų valdyti naujas ekonomines situacijas:

- Devalvacija
- Užsienio valiutos nuvertėjimas
- Užsienio valiuta kainos mažesnės
- Aukštesnės kainos importuojamoms prekėms
- Vidinė devalvacija
- Sumažinti mokesčiai darbdaviams
- Padidintas pridėtinės vertės mokestis
- Buferinės lėšos

Kada galima būtų panaudoti buferines lėšas?

Per pastaruosius dešimtmečius ekonominis efektyvumas žymiai pagerėjo. Mažesnėmis darbo jėgos sąnaudomis ir mažesniu kapitalu dabar pagaminama daug daugiau negu anksčiau. Toks efektyvumas pasiektas techninio ir organizacinio progreso dėka ir dažnai siejamas su mokslo pasiekimais. Šis procesas kartais vadinamas struktūriniu plėtra. Sunki užduotis tenka ekonomistams ir politikas, jiems reikia nustatyti, ar tai tik laikini ar struktūriniai ekonomikos pokyčiai. Turi būti priimti atitinkami sprendimai suvaldyti dvi atskiras situacijas.

Buferinių lėšų pagalba kompanijose galima išlaikyti eksploatacijos šaltinius, bet tuo pačiu gali sumažėti dinaminis efektas, t.y. pokyčių mastas. Darbuotojų pasitikėjimo neturi būti siekiama mažinant pokyčių galimybes kompanijose.

Kaip, Jūsų manymu, turėtų būti naudojamos buferinės lėšos, norint įgyvendinti šiuos reikalavimus?

Kaip veikia buferinis fondas?

Buferinis fondas efektyviai veikia, kai juo naudojama tik tuo laikotarpiu, kai neišvengiamai reikalingos papildomos lėšos. Kitu atveju, ekonomika grįš prie pradinės situacijos. Buferinis fondas nekuria atsarginių darbo vietų ir negali sumažinti per aukštų kaštų, bet šis fondas duoda laiko, reikalingo ekonominiams nesklaidumams ir problemoms pašalinti.

Politiniai stabilizacijos būdai

Kaip susitvarkyti su galimais ekonomikos nuosmukiais, kad tai neprivestų žmonių prie masinio nedarbo?

Ar galima būtų panaudoti buferines lėšas, kaip "apsaugą nuo ekonominių smūgių"?

Kaip buferinės lėšos turėtų būti valdomos? Ar galėtų profesinės sąjungos ir darbdaviai bendrai valdyti buferinį fondą?

Ar galėtų buferines lėšas sudaryti sutaupytas (jau atlikto) darbo laikas? Jeigu taip, tai koku būdu?

Ar buferinis fondas priverstų kompanijas taupyti klestėjimo laikotarpiu ir panaudoti jas esant nuosmukiui?

Ar švietimui skirtos lėšos galėtų būti panaudotos kaip buferinės? Jeigu taip, tai koku būdu?

Ar buferinės lėšos turėtų būti kaupiamos iš produkcijos pajamų ar galima atrasti kitų lėšų? Ar yra kitų būdų padėti šaliai ekonominio nuosmukio metu?

Ką Jūs manote apie buferinių fondų idėją?

Surašykite savo argumentus už ir prieš.

<u>Už</u>	<u>Prieš</u>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>

Darbo organizavimas

Kaip organizuojamos darbo vietos Jūsų šalyje?

Kaip, kaip darbuotoją, Jus veikia Jūsų kasdieninis darbas ir įvairūs reguliarūs pokyčiai?

Kokią įtaką anksčiau minėtiems faktoriams gali daryti Jūsų profesinė sąjunga?

*Jeigu turėtumėte sprendimo teisę, kaip organizuotumėte darbą savo šalyje?
Kokius sprendimus priimtumėte?*

Kaip Jūsų manymu, Europos valiutų sąjunga galėtų įtakoti Jūsų sprendimus?

Demokratija darbe

Demokratija darbe yra labai svarbus klausimas darbo jėgos judėjime. Daugelis baiminasi, kad Europos valiutų sąjunga sumažins demokratiją ir privers paprastą darbininką mažiau kovoti.

Kaip Jūs įsivaizduojate demokratiją darbe?

Sugalvokite po keletą pavyzdžių ir pabandykite atrinkti penkis svarbiausius kriterijus.

Mano pavyzdžiai:

Mano kriterijai:

1.

2.

3.

4.

5.

Suaugusiųjų švietimas arba viso gyvenimo studijos

Vis daugiau ir daugiau mes kalbame apie būtinybę mokytis visą gyvenimą, tai reiškia, kad mes visą laiką turime tobulėti ir lankyti švietimo įstaigas arba įvairius kursus. Tai labai svarbu mūsų profesiniam tobulėjimui ir darbui ir šis poreikis tik didės.

Ką Jūs manote, apie mokymąsi visą gyvenimą, ar tai iš tiesų reikalinga dabartinėje visuomenėje, ar tai tik švietimo įstaigų darbuotojų prasimanymai stengiantis išsaugoti savo darbo vietas?

Įstojus į Europos valiutų sąjungą, mes būsime daugiau priklausomi vieni nuo kitų ir išaugs konkurencija tarp darbdavių ir kompanijų dėl labiau išsilavinusių ir patyrusių darbuotojų. Kaip Jūs ruošiatės viso gyvenimo studijoms savo šalyje? Savo mieste? Pabandykite apmastyti ir surašyti penkis svarbiausius uždavinius, kuriuos Jūs ar Jūsų valdžia turėtų įgyvendinti?

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Užimtumas

Tik 38% darbingų žmonių virš 55 metų turi darbą. Europos Sąjungos priimtuose nutarimuose iki 2010 metų šis skaičius turi išaugti iki 50%. Europos Sąjunga taip pat yra iškėlusį tikslą, kad bendras užimtumo lygis iki 2005 metų turi išaugti iki 67% vyrams ir 57% moterims.

Pasidomėkite savo šalies užimtumo rodikliais ir palyginkite su kaimyninėmis šalimis ir bendrais skaičiais Europos Sąjungoje.

Užimtumo procentas mano šalyje: Bendrai: _____% Moterys: _____% Vyrai: _____%

Užimtumo procentas _____: Bendrai: _____% Moterys: _____% Vyrai: _____%

Užimtumo procentas _____: Bendrai: _____% Moterys: _____% Vyrai: _____%

Užimtumo procentas _____: Bendrai: _____% Moterys: _____% Vyrai: _____%

Koks užimtumo lygis Jūsų mieste? Palyginkite savo šalies ir kaimyninių šalių rodiklius.

Užimtumo procentas mano mieste: Bendrai: _____% Moterys: _____% Vyrai: _____%

Europos valiutos sąjunga ir piliečių socialinė gerovė

Būsimos europinės visuomenės modelio idėja gimė iš galimybės ir būtinybės sukurti socialinę gerovę visiems piliečiams. Galima paminėti keletą tokios visuomenės savybių: tai gana aukšti mokesčiai, institucinės perdavimo sistemos (institutional transfer system) ir sureguliuota darbo rinka. Visa tai sukuria socialinę apsaugą kiekvienam individui ir garantuoja pakankamą pragyvenimo lygį, netgi ištikus tokioms nepageidaujamos situacijos, kaip nedarbas. Pavyzdžiui, šiuo požiūriu paremta visuomenės modelio idėja Švedijoje.

Socialinės gerovės sąvoka apibrėžiamos žmonių gyvenimo sąlygos. Tai apima ekonomiką, sveikatą, švietimą, pragyvenimo standartą ir t.t. Sąvokos visuomenės gerovė turinys priklauso nuo žmonių vertybių. Visuomenės socialinės gerovės lygis nulemiamas politiniais sprendimais.

Diskusijos

Kaip Jūs manote, kaip reikėtų apibrėžti gerovės sąvoką?
Grupėse aptarkite savo atsakymus.

Darbas	Sutinku		Nesutinku
Teisė į darbą	☐	☐	☐
Teisė į visą darbo dieną	☐	☐	☐
Galimybė rinktis pusę darbo dienos	☐	☐	☐
Darbo rinkos įstatymai ir sutartys	☐	☐	☐
Kiti svarbūs darbo aspektai:	☐	☐	☐
	☐	☐	☐
	☐	☐	☐

Išsilavinimas	Sutinku		Nesutinku
Kiekvienas vaikas turi turėti galimybę gauti gerą išsilavinimą.	☐	☐	☐
Kiekvienas jaunas žmogus turi turėti teisę pats nuspręsti ir pasirinkti profesiją ar tolesnes studijas	☐	☐	☐
Suaugę žmonės turi turėti teisę į išsilavinimą ir galimybę įgyti profesiją	☐	☐	☐
Kiti suaugusiųjų išsilavinimo aspektai:	☐	☐	☐
	☐	☐	☐

Terminas "gerovė" apibūdina žmonių gyvenimo sąlygas. Šis terminas apima žmonių sveikatą, išsilavinimą, ekonominį statusą...

Sveikatos apsauga

Sutinku

Nesutinku

Sveikatos apsauga turi atitikti aukštus standartus; turi dirbti tik kvalifikuoti specialistai, kiekvienas žmogus turi būti priimamas gydytojų, medicinos įstaigose neturi būti eilių.

Ko dar reikėtų, kad sveikatos apsauga būtų aukšto lygio?

Asmeninis ekonominis saugumas

Gerovės valstybėje visuomenei garantuojamos pajamos ligos, neštumo ir motinystės ar tėvystės atostogų metu

Kiti svarbūs asmeninio ekonominio saugumo klausimai

Pensijos

Gerovės valstybėje visuomenės nariui turi būti suteikta teisė rinktis, kokio amžiaus jis išeis į pensiją į pensiją (tarp 60 ir 70 metų)

Išėjus į pensiją pensijos dydis priklauso nuo pajamų, gautų per darbingą gyvenimo laikotarpį

Kiti išėjusiems į pensiją asmenims svarbūs nuostatai:

Gyvenamasis būstas

Valstybė ir savivaldybės yra atsakingos už tai, kad kiekvienas visuomenės narys turėtų galimybę gyventi moderniam bute ar name

Modernus būstas turi turėti centrinį šildymą, virtuvę ir gyvenamuosius kambarius

Temperatūra negali būti žemesnė negu 18 laipsnių

Virtuvėje turi būti karštas ir šaltas vanduo, elektrinė viryklė ir šaldytuvas

Vonioje turi būti karštas ir šaltas vanduo, vonia ar dušo kabina ir tualetas

Keturių asmenų šeimai turi būti skirta ne mažiau kaip 70 kv.m ploto

Kiti svarbūs tinkamo gyvenamojo būsto aspektai gerovės valstybėje

<u>Maistas</u>	<u>Sutinku</u>	<u>Nesutinku</u>
----------------	----------------	------------------

Valstybė ir savivaldybė turi būti atsakingos už žaliavos, maisto ir vandens kokybę, taip užtikrindamos apsaugą nuo pavojingų virusų ir bakterijų

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

Kita:

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

<u>Laisvalaikis</u>		
---------------------	--	--

Kiekvienas dirbantis žmogus turi teisę į mažiausiai keturias savaites visiškai mokamų atostogų per metus

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

Kita:

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

<u>Infrastruktūra</u>		
-----------------------	--	--

Valstybė ir savivaldybė turi rūpintis naujų pastatų statybomis ir restauravimu

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

Infrastruktūra apima vandentiekį, elektros energijos tiekimą, telekomunikacijas, susisiekimą

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

Kita:

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

<u>Teisinė visuomenės parama</u>		
----------------------------------	--	--

Gerovės visuomenėje valdžia gyventojams garantuoja vartotojų teisių gynimo ir teisinės konsultacijas

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

Kita:

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

<u>Kultūra ir sportas</u>		
---------------------------	--	--

Gerovės visuomenėje piliečiai turi galimybę dalyvauti kultūrinėje ir sportinėje veikloje bei mėgautis kultūros ir sporto renginiais

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

Kultūrinė veikla – dalyvavimas muzikos, teatro, meno būreliuose ar grupėse

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

Kita:

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

<u>Aplinkos apsauga</u>		
-------------------------	--	--

Kalbėdami apie gerovės visuomenės aplinką, turime galvoje švarų vandenį ir orą, žalią aplinką ir atitinkamą triukšmo lygį

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

Kita:

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

Piliečių gerovės sistemos finansavimas

Piliečių gerovės sistemos finansavimas vis dar yra politinių diskusijų tema. Politikai ieško sprendimo, kiek lėšų turėtų būti skiriama šiai sistemai finansuoti iš valstybės biudžeto ir kiek iš bendruomenės surenkamų mokesčių. Taip pat diskutuojama, į ką ši sistema turėtų būti orientuota. Apibūdinkite, kaip Jūs manote, koku būdu turėtų būti finansuojama piliečių gerovės sistema ir kaip priimti tiek asmeniniams, tiek visuomenės interesams atstovaujančius sprendimus. Ir kaip paskirstyti lėšas, gaunamas iš privataus ar valstybinio sektoriaus.

Lentelėje nurodykite, kaip Jūs manote, kokie sprendimai turėtų būti priimami ir koku santykiu jie turėtų atstovauti visuomenės ir privatiems interesams (koku santykiu turėtų būti paskirstytos lėšos iš privataus ir valstybinio sektoriaus).

	Privatūs interesai	Privatūs ir visuomenės interesai	Visuomenės interesai
Darbas	☐	☐	☐
Išsilavinimas	☐	☐	☐
Sveikatos apsauga	☐	☐	☐
Asmeninis ekonominis saugumas	☐	☐	☐
Pensijos	☐	☐	☐
Gyvenamasis būstas	☐	☐	☐
Maistas	☐	☐	☐
Laisvalaikis	☐	☐	☐
Infrastruktūra	☐	☐	☐
Teisinė visuomenės parama	☐	☐	☐
Kultūra ir sportas	☐	☐	☐
Aplinkos apsauga	☐	☐	☐
Kita:	☐	☐	☐
	☐	☐	☐
	☐	☐	☐

Visuomenės gerovė mano šalyje

Dabar, kai jau apibrėžėte visuomenės gerovės sąvoką, galite pamėginti įvertinti visuomenės gerovės lygį savo šalyje. Vertinkite penkių balų sistema, savo vertinimą pažymėkite žemiau esančiuose kvadratėliuose.

	Nėra	Nepakankamai	Sąlyginai	Gerai	Labai gerai
Darbas	☐	☐	☐	☐	☐
Švietimas	☐	☐	☐	☐	☐
Sveikatos apsauga	☐	☐	☐	☐	☐
Asmeninis ekonominis saugumas	☐	☐	☐	☐	☐
Pensijos	☐	☐	☐	☐	☐
Gyvenamasis būstas	☐	☐	☐	☐	☐
Maistas	☐	☐	☐	☐	☐
Laisvalaikis	☐	☐	☐	☐	☐
Infrastruktūra	☐	☐	☐	☐	☐
Teisinė visuomenės parama	☐	☐	☐	☐	☐
Kultūra ir sportas	☐	☐	☐	☐	☐
Aplinkos apsauga	☐	☐	☐	☐	☐
Kita:	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐

Socialinė gerovė gali būti finansuojama įvairiai – valstybės, privataus kapitalo ar abiejų.

Ekonomika ir ES plėtra

Įvadas

Šiandien Europos Sąjungą sudaro penkiolika šalių narių. 1951 metais Europos Sąjungą pradėjo kurti šešios šalys: Belgija, Vokietija, Prancūzija, Italija, Liuksemburgas ir Nyderlandai. 1973 metais įsitraukė Danija, Airija ir Jungtinė Karalystė. 1981m. įstojo Graikija, o 1986 m. – Ispanija ir Portugalija. Pastaroji Europos Sąjungos plėtra vyko 1995 m., tuomet įstojo Austrija, Suomija ir Švedija.

Visos Europos Sąjungos šalys, išskyrus tris: Daniją, Švediją ir Jungtinę Karalystę, priklauso Europos valiutos sąjungai (European Monetary Union (EMU)).

Faktai

Mastrichto konvergencijos kriterijai:

normaliomis aplinkybėmis vyriausybės deficitas neviršija 3% bendrojo vidaus produkto;

Vyriausybės skolos ir bendrojo vidaus produkto santykis neviršija 60%, jeigu šis koeficientas žymiai nekrinta;

Inflacijos rodiklis neviršija 11.5%, palyginti su trijų sparčiausiai besiplėtojančių šalių vidurkiu;

Ilgalaikių palūkanų norma negali būti didesnė nei 2%, palyginti su trijų sparčiausiai (kainų stabilumo prasme) besiplėtojančių šalių vidurkiu.

ES plėtra

Šiandien jau trylika šalių oficialiai pareiškė norinčios stoti į Europos Sąjungą. Tai Bulgarija, Kipras, Čekija, Estija, Vengrija, Latvija, Lietuva, Malta, Lenkija, Rumunija, Slovakija, Slovėnija ir Turkija. Su dvylika iš šių šalių Europos komisija veda derybas. Netrukus bus sudaryta dešimties šalių pradinė grupė. Derybose aiškiai nustatyta pirmenybių tvarka: pirmiausia remiamasi Kopenhagos susitikime nustatytais kriterijais stoti, o paskui – Mastrichto susitikime nustatytais kriterijais dėl euro.

ES narystės kriterijai

1993 metais Kopenhagoje vykusiam viršūnių susitikime šalys narės priėmė sprendimą, lemiamą ES plėtrai. Buvo nutarta, kad asocijuotosios Centrinės ir Rytų Europos šalys, pareiškusios norą, gali tapti Europos Sąjungos narėmis. Taigi, kalbant apie Europos Sąjungos plėtrą, daugiau nebekeltas klausimas: ar ji plėsis?, liko klausimas, kada. Į šį klausimą Europos Taryba taip pat pateikė aiškų atsakymą:

“Šalis bus priimta į Europos Sąjungą, kai tik kandidatė bus pasiruošusi priimti narystės įsipareigojimus, t.y. atitiks reikalaujamas ekonomines ir politines sąlygas”.

Diskusijos

Aptarkite ekonominę ir politinę savo šalies situaciją ir palyginkite su ES keliamomis sąlygomis.

Ar sutinkate su tuo, kad ekonominis stabilumas, patikimos ekonominės politikos rėmimas ir investicijų skatinimas yra pranašumas, kurį lemia Europos Sąjungos ir Europos valiutos sąjungos narystė?

Kaip Jūs manote, kokie Europos Sąjungos ir Europos valiutos sąjungos narystės pranašumai ar trūkumai yra esminiai kiekvienai šaliai atskirai?

Europos Sąjungos finansavimas

Europos Sąjungos biudžetą sudaro šalių narių įmokos. Neseniai buvo suderinti pagrindiniai finansavimo principai, tai atitinkamas procentas, skaičiuojamas nuo bendro valstybės vidaus produkto. Finansavimo principai buvo derinami siekiant nustatyti nuolatinės išlaidas. Ypač atidžiai buvo aptarta parama žemės ūkiui, nes tai sudaro apie pusę viso Europos Sąjungos biudžeto. 2000–2006 metams nustatė išlaidų maksimumą. Vienas iš argumentų tai padaryti buvo tai, kad kai kurios šalys skaičiuoja ekonomikos grynąjį pelną, o kitos – realias išlaidas.

1-ame brėžinyje matote bendrą biudžetą 2000–2006 metams

2-ame brėžinyje matote 2000 metų biudžetą ir postus

Diskusijos

Aptarkite skirtumą tarp biudžeto ir postų. Kokios šių skirtumų priežastys?

Pamėginkite išsiaiškinti, kokios bus pagrindinės Jūsų šalies išlaidos ir kokia nauda stoti į Europos Sąjungą?

Aptarkite galimus biudžeto pokyčius išsiplėtus Europos Sąjungai.

Fig 1
General budget for 2002 to 2006

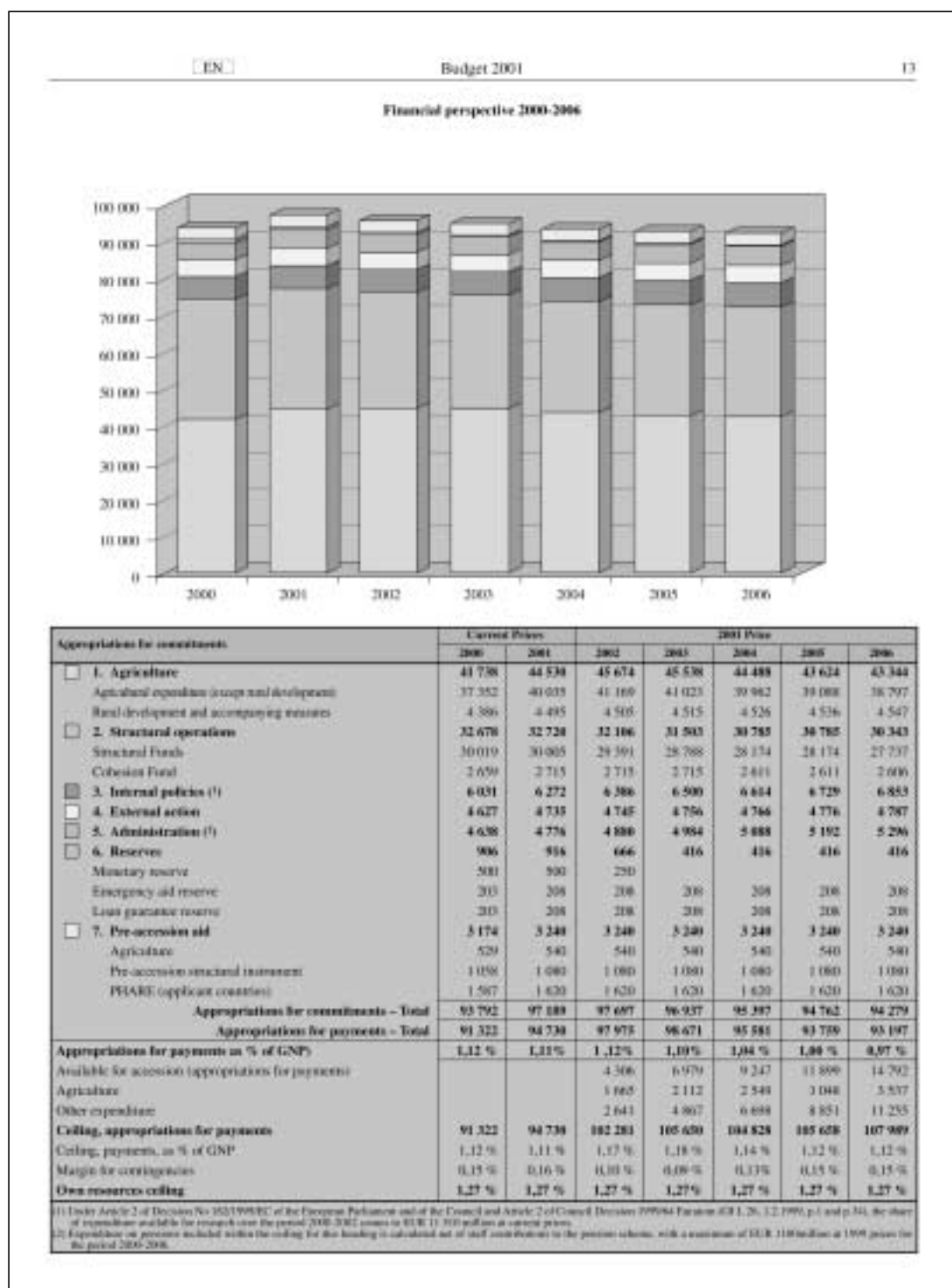
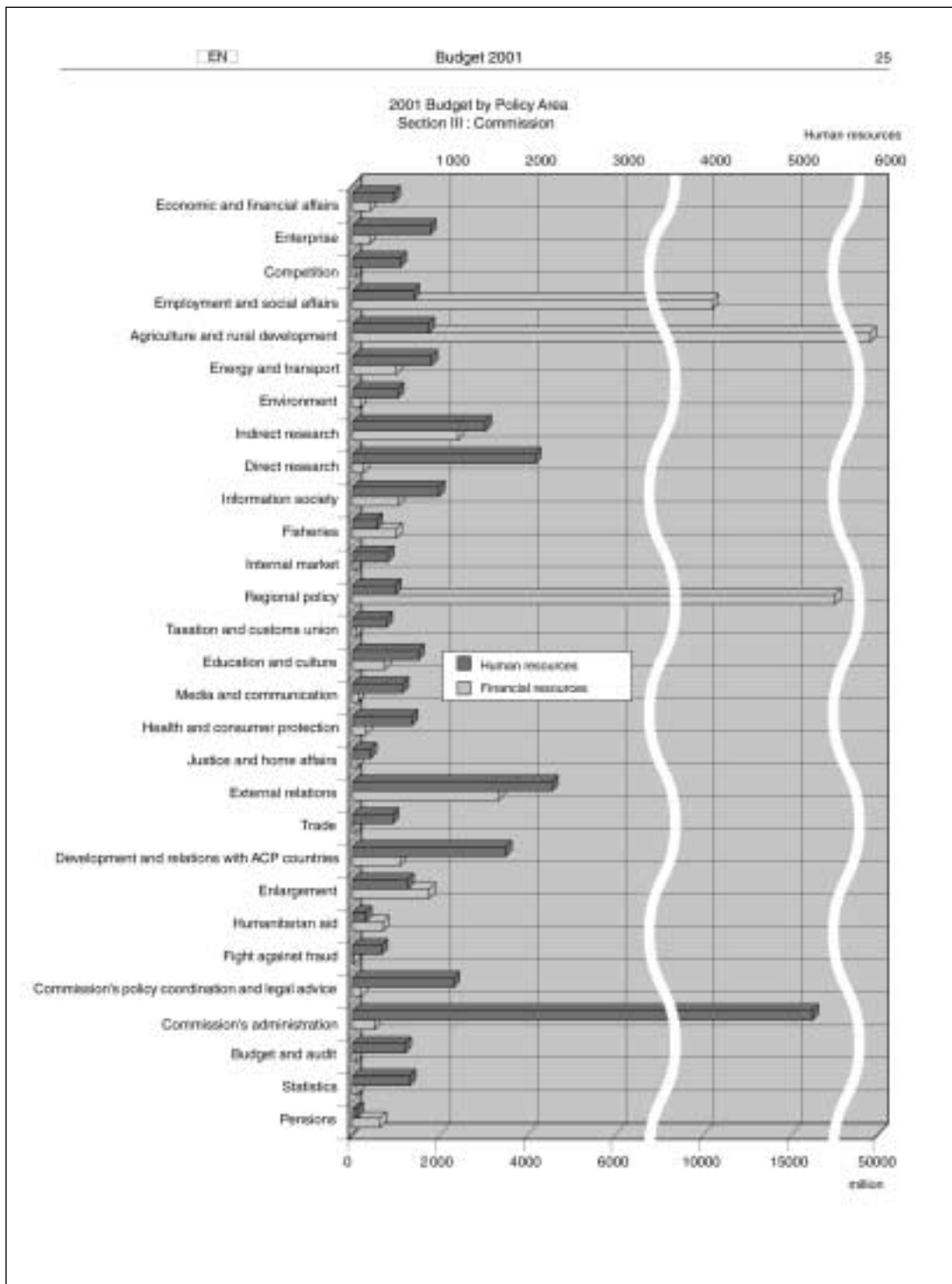

Fig 2
The budget and the posts for 2002

Europos Sąjunga ir trečiasis pasaulis

2001 metų gegužės mėnesį Jungtinės Tautos surengė konferenciją tema “Europos Sąjunga ir žemiausio išsivystymo lygio šalys (least developed countries(LDC), joje buvo nutarta:

“1971 metais tarptautinė bendruomenė pripažino faktą, kad egzistuoja tokių šalių kategorija, kurios išsiskiria iš kitų ne tik dideliu gyventojų skurdu, bet ir ekonomikos silpnumu bei institucijų ir žmogiškųjų išteklių trūkumu. Šiuo metu 49 šalys, kuriose gyvena 610,5 milijonų gyventojų, t.y. 10,5 procento pasaulio gyventojų (remiantis 1997 metų skaičiavimais), laikomos žemiausio išsivystymo lygio šalimis (LDCs). Šios šalys yra per silpnai apsirūpinusios, kad galėtų plėtoti savo krašto ekonomiką ir užtikrinti savo gyventojams pakankamą pragyvenimo lygį. Šių šalių ekonomika yra labai pažeidžiama ir neatspari išorės veiksniams ir stichinėms nelaimėms. “Žemiausio išsivystymo lygio šalių” grupė yra silpniausia tarptautinės bendruomenės dalis, taigi ekonominė ir socialinė šių šalių plėtotė – labai didelė užduotis ne tik pačioms šalims, bet ir jų partneriams”

49-ių žemiausio išsivystymo lygio šalių gyventojai sudaro 10.5% visų pasaulio gyventojų .

Veiksmų programoje, be kitų, buvo priimti tokie uždaviniai:

Didelio skurdo mažinimas;

Užtikrinti ilgalaikį augimą puoselėjant žmogiškuosius ir institucijų resursus;

Spartinti pajamų ir darbingos kartos augimą, panaikinant tiekimo suvaržymus, skatinant gamybos pajėgumą ir vietinės rinkos plėtimą;

Spartinti žemiausio išsivystymo šalių augimą norint užtikrinti jų intensyvesnį dalyvavimą

pasaulinėje prekyboje ir pasaulinėje finansų ir investicijų apyvartoje;

Aplinkos apsauga. Pripažinti, kad žemiausio ir aukščiausio išsivystymo šalys bendrai atsako už aplinkos apsaugą, bet jų atsakomybė skirtinga;

Užtikrinti maisto patikimumą ir sumažinti prastos mitybos įpročius.

Europos Sąjunga, kaip matote iš lentelės, palyginti su Jungtinėmis Valstijomis ir Japonija – dviem stipriausiomis ekonomikos šalimis – taps vienu iš didžiausių ekonominių vienetų pasaulyje.

Diskusijos

Kokią įtaką, Jūs manote, Europos Sąjunga turės šalių santykiams už Europos ribų?

Kokiu būdu minėti uždaviniai gali būti realizuoti trečiojo pasaulio šalyse?

Kokį poveikį šių uždavinių realizavimas turės Jūsų šaliai?

Inhabitants

	<i>milijonai</i>
Japonija	126
Jungtinės Valstijos	271
ES 12	301
ES 15	375

Prekyba

	Importas	Eksportas
	<i>milijonai euro</i>	
Jungtinės Valstijos	790	600
Japnija	60	380
ES-15	685	780

Europos valiutos sąjunga ir globalizacija

Ivadas

Žodis “globalizacija” yra kilęs iš lotyniško žodžio “globulus”, kuris lietuvių kalba reiškia “pasaulis” ir simbolizuoja Žemės rutulį. Visame pasaulyje vartodami šį žodį žmonės dažniausiai prie jo prideda tokius žodžius kaip “ekonomika” ir “technologija”. Šiame skyriuje apžvelgsime globalią (pasaulinę) ekonomiką ir globalią (pasaulinę) rinką, jų poveikį demokratijai, taikai ir visuomenės gerovei, taip pat piliečių galimybes keisti ir daryti įtaką ateičiai.

Pasaulinė rinka

Pasaulinė rinka ir informacinės technologijos, gana glaudžiai susiję reiškiniai, buvo sparčiai plėtojami pastaruosius kelis dešimtmečius. Tobulėjant informacinėms technologijoms, tokioms kaip kompiuteriai ir mobilieji telefonai, atsivėrė galimybių greitai perduoti informaciją visame pasaulyje. Tokiu būdu buvo išrastas raktas į rinkos plėtrą investuotojams, finansininkams, gamybininkams ir vartotojams. Matyti, kaip lengvai, ieškodami geresnių sąlygų, įvairūs kapitalai ir gamyklos yra keliami iš vienos šalies į kitą. Kiekvienas pilietis tai mato ir junta. Tai reiškia, kad galimybė rinktis darbą gamybos ar paslaugų srityse dabar yra daug didesnė ir jau nebeprisiklauso nuo politikų sprendimų.

Kitas reiškinys yra valiutos ir fondų biržos spekuliacijos. Per visą žmonijos istoriją šios spekuliacijos darė didžiulę įtaką visuomenės gerovei ir gyvenimo sąlygoms, taigi reali grėsmė išlieka ir šiandien. Dabar pinigų pervedimai atliekami ne realybėje, bet kompiuteriais. Didžiulės pinigų sumos akimirksniu gali būti pervedamos iš vieno banko į kitą, taip sukeldamos grėsmę, pavyzdžiui, šalies valiutai.

Diskusijos

Aptarkite, kokius pasaulinės rinkos padarinius esate pastebėję savo mieste ar šalyje?

Pabandykite išsiaiškinti: Jūsų pastebėti pavyzdžiai teigiamai ar neigiamai veikia Jus ir Jūsų visuomenę?

Rinka ir visuomenės gerovė

Nekyla abejonių, kad laisvoji rinka yra svarbus visuomenės gerovės raidos veiksnys. Šiuo metu akivaizdūs mažiausiai du reiškiniai, turintys įtakos prekių ir paslaugų gamybai.

Vienas to pavyzdys yra gamyklų perkėlimas iš tradiciškai aukšto išsivystymo lygio šalių su geromis visuomenės aprūpinimo sistemomis į mažų atlyginimų šalis, kuriose tradiciškai nėra socialinės apsaugos ir darbo

organizacijų. Dažniausiai tai būna gamybos pramonė, kurioje iš darbuotojų nereikalaujama aukšto žinių lygio. Šalys ar regionai, kurie praranda tradicinę gamybos pramonę, šią spragą bando kompensuoti kurdamos pramonę, kuriai reikia daugiau ir profesionalesnių žinių.

Kitas pavyzdys yra gamybos koncentracija didesniuose gamybos vienetuose, bet negausiuose. Kai kurie tyrimai rodo, kad ateityje (galbūt jau netrukus) tik 20 procentų darbingų gyventojų bus reikalingi prekių ir paslaugų sričiai visame pasaulyje. 80 procentų darbingų žmonių bus nereikalingi gamybai, taigi jie turės užsiimti kuo nors kitu. Tokį reiškinį ekonomistai vadina 20/80 visuomenės modeliu.

Diskusijos

Ką manote apie pastaruoju metu besikeičiančią gamybą ir darbo vietas?

Kaip manote, tai pozityvus ar negatyvus reiškinys, ir kodėl?

Gal galėtumėte “už” ar “prieš” argumentuoti 20/80 modelio visuomenę?

Rinka ir taika

Per žmonijos istoriją karai kildavo dėl natūraliųjų išteklių ir rinkų. Tikriausiai tiesa, kad tikrosios karų priežastys yra ekonominio pobūdžio ir pelno interesai. Nuo 1870 metų įvyko trys didžiausi Europoje karai, kurių pagrindinė priežastis buvo interesai – siekta natūraliųjų išteklių, tokių kaip anglis ir geležis. Kaip jau minėta, tai buvo pagrindinė priežastis sukurti Europos Sąjungą – taikos projektą. Vidaus rinkos ir bendros valiutos sukūrimas yra tarsi taikos Europoje pamatai.

Tačiau už Europos Sąjungos (arba Europos) ribų milijonų žmonių pragyvenimo lygis yra labai žemas, taigi, kad būtų pasiekta taika pasaulyje, be galo svarbu sukurti pasaulinės prekybos taisykles. Iš šešių bilijonų pasaulio gyventojų 2,8 bilijono yra priversti išgyventi už mažiau negu du eurus per dieną.

Diskusijos

Aptarkite išplėtos Europos Sąjungos galimybes po dešimt metų su tokiau pat, kaip dabar, pragyvenimo lygiu.

Kaip manote, ar taiką įgyvendinti pasauliniu mastu yra įmanoma?

Rinka ir demokratija

Rinka turi žaidimo taisykles, kurios kito kartu su naujausiomis technologijomis. Pirmiausia pati rinka formuoja taisykles. Privačių investuotojų tikslai dažniausiai užgožia ir palieka nuošalyje valstybių ir darbo jėgos interesus, renkantis investicijas ir gamyklų įkūrimą.

Stipresnėje Europoje tokios pat taisyklės bus taikomos ir privačiame sektoriuje. Šis darbas beveik atliktas daugelyje Europos Sąjungos sričių. Galima paminėti tokius pavyzdžius, kaip konkurencija ir prekybos įstatymai.

Yra ir kitų būdų sukurti stipresnę Europą. Reikia išlaikyti ir toliau kurti demokratinę visuomenę bei kelti ekonomiką. Augimas turi būti gana spartus, reikia sukurti daugiau darbo vietų, suteikti žmonėms galimybių kelti pragyvenimo lygį ir priversti juos tikėti ateitimi.

EVS ir vietinė bei regioninė demokratija

Demokratijos apibrėžimas

Žodis demokratija vartojamas įvairiuose kontekstuose. Labai dažnai jį tariame nesusimąstydami apie pradinę reikšmę. Šis žodis kilęs iš graikų kalbos ir reiškia “piliečių valdžią”.

Žodžio demokratija reikšmė nėra prieštaringa. Gali būti tik skirtingų nuomonių, kaip jį visuomenė pradėjo vartoti politinėje sistemoje. Mes apsiribosime vartodami šį žodį politinės demokratijos reikšme, nors būtų galima aptarti ekonominę ar kultūrinę demokratiją.

Gali skirtis politinės demokratijos forma. Išskiriama tiesioginė ir netiesioginė demokratija. Kai ji tiesioginė, balsavimas leidžia balsuojančiuosius priimti sprendimus įvairiais klausimais. Ši forma dažniausiai taikoma mažesnėse grupėse, asociacijose ar panašiai. Sprendžiamojo pobūdžio rinkėjų balsavimas taip pat yra tiesioginės demokratijos forma.

Netiesioginė demokratija – tai demokratijos forma, kai jūs, kaip pilietis, balsuojate už žmogų arba politinę partiją ir taip perleidžiate jiems sprendimų priėmimą. Netiesioginė demokratijos forma dažniausia pasaulyje ir taip pat Europos Sąjungoje.

Nors žodis demokratija iš senų laikų, bet kaip valstybės ar visuomenės valdymo būdas yra palyginti naujas fenomenas. Galime išskirti tris svarbiausius demokratijos etapus.

Pirmasis etapas- po Pirmojo pasaulinio karo, kai balsavimo teisė buvo pripažinta keliose Europos valstybėse ir suteikta moterims. Antrasis etapas – po Antrojo pasaulinio karo, kai Europos demokratijos žemėlapis radikaliai pasikeitė. Vokietija ir Italija grįžo prie demokratinio valdymo, o Rytų Europą pradėjo valdyti diktatoriai. Trečiasis – 1989 metų lapkritį, kai sugriuvo siena tarp Rytų ir Vakarų bei atsirado demokratijos galimybė Rytų Europoje.

Tai formali demokratija, kuri turi valdymo taisykles. Bet demokratinės valstybės apibrėžimas reiškia daugiau negu formalias taisykles. Labai svarbu, kad egzistuotų laisva spauda, radijas ir televizija, kad vyrautų kelių politinių partijų sistema ir t.t. Šalies piliečiai taip pat atitinkamai dalyvauja valstybės valdyme, tai reiškia, kad jie išmano ir turi nuomonę apie politinę šalies plėtrą ir priimamus sprendimus įvairiais visuomenės lygiais: europiniu, nacionaliniu, regioniniu ir vietiniu lygiu.

Pagalbinis principas

Šalies piliečiui tikriausiai nėra lengva nustatyti, koku politiniu lygiu turėtų būti priimami racionaliausi sprendimai. Pagrindinis Europos Sąjungos principas yra vadinamasis pagalbinis principas – sprendimai turi būti priimami kaip galima daugiau informuojant žmones. Viena idėjų – kad kuriantis Europos Sąjungai nepraėtų stigti demokratiškumo. Kita vertus, šis principas garantuoja vietinės

Centrinį Europos banką sudaro dvi dalys – Vadovaujamoji taryba bei Valdyba. Tarybą sudaro Valdybos nariai ir nacionaliniu centru banku vadovai iš ES šalių.

valdžios nepriklausomybę nuo centrinės valdžios ir nacionalinio parlamento nepriklausomybę nuo europinių institucijų. Galima sakyti, tai pats svarbiausias Tarybos, Europos Komisijos ir Europos Parlamento principas. Šis pagalbinis principas buvo sukurtas sudarant Amsterdamo sutartį.

Diskusijos

Pamėginkite išsiaiškinti, kaip šis pagalbinis principas paveikė Jūsų vietinės valdžios ar šalies mastu priimamus sprendimus.

Sužinokite, kokių mastu Taryba, Europos Komisija ar Europos Parlamentas pritaikė šį principą.

Europos Sąjunga šiuo pagalbinio principu padidino ar sumažino demokratiją?

Europos valiutos sąjunga ir demokratija

Šalyse Europos valiutos sąjungos narėse politinius valiutinius sprendimus priima ne nacionalinis bankas, o Centrinis Europos bankas (European Central Bank, ECB). Tai reiškia, kad esminiai nacionalinio lygio sprendimai yra sprendžiami ne šalies viduje. Kai kuriose šalyse (pvz. Anglijoje, Danijoje ir Švedijoje) sava monetarinė politika yra ypač svarbi, nes nors šios šalys ir yra Europos Sąjungos narės, jos nėra įstojusios į Europos valiutos sąjungą. Šiuo atveju padidėjęs dėmesys monetarinei politikai, mažinančiai infliaciją ir skatinančiai biudžeto subalansavimą, yra svarbesnis už priemones kovojant su nedarbu.

Kita vertus, daugelis šalių narių perorganizavo nacionalinę monetarinę politiką ir padarė nacionalinius centrinius bankus nepriklausomus nuo bendros politikos. Centrinis Europos bankas taip pat sprendžia šį klausimą.

Centrinio Europos banko organizacija susideda iš dviejų dalių: valdančiosios ir vykdomosios valdybos. Valdančiąją tarybą sudaro vykdomosios valdybos nariai ir šalių narių nacionalinių centrinių bankų valdytojai. Vykdomąją valdybą sudaro šeši aukštos kvalifikacijos bankininkai.

Diskusijos

Palyginkite monetarinės politikos veiksmų laisvę šalyse, kurios yra Europos valiutos sąjungos narės, ir šalyse, kurios nepriklauso šiai sąjungai.

Kaip Europos parlamentarai gali kontroliuoti ir daryti įtaką Europos centriniam bankui?

Kaip Jūsų šalyje veikia nacionalinis centrinis bankas?

Interneto svetainės

<http://europa.eu.int/euro/html/rubrique-cadre5.html?pag=section5.html|section=216|lang=5|chap=26>

Įvadas / Turinys

http://europa.eu.int/index_en.htm

Europos Sąjunga on-line

<http://europa.eu.int/geninfo/info-en.htm>

Remiantis svetainės EUROPA lankytojų komentarais, šie puslapiai buvo patobulinti ir papildyti bendrąja informacija bei ES institucijų bei agentūrų kontaktais.

<http://www.emich.edu/public/bted/default.htm>

EVS Informacijos saugumo programa pateikia informaciją, naudingą dirbantiems su informacijos apsauga bei kitose vadovaujančiose postuose, susijusiuose su informacijos saugumu, pateikimu ir vientisumu.

<http://europa.eu.int/euro/html/entry.html>

Pagrindinė informacija apie eurą.

<http://europa.eu.int/euro/html/rubrique-cadre5.html?pag=rubrique-changeoverplan5.html|lang=5|rubrique=220|chap=12>

Nacionaliniai pokyčių planai.

<http://europa.eu.int/euro/html/rubrique-cadre5.html?pag=rubrique-defaut5.html|lang=5|rubrique=196|chap=13>

Valiutų kursai.

<http://europa.eu.int/euro/html/rubrique-cadre5.html?pag=rubrique-defaut5.html|lang=5|rubrique=100|chap=16>

Monetos ir banknotai.

<http://europa.eu.int/euro/html/rubrique-cadre5.html?pag=rubrique-entreprise5.html|lang=5|rubrique=195|chap=20>

Įmonės.

<http://europa.eu.int/euro/html/rubrique-cadre5.html?pag=rubrique-banking5.html|lang=5|rubrique=230|chap=21>

Bankai ir finansai.

<http://europa.eu.int/euro/html/rubrique-cadre5.html?pag=rubrique-consommateur5.html|lang=5|rubrique=215|chap=22>

Piliečiai ir vartotojai.

<http://europa.eu.int/euro/html/rubrique-cadre5.html?pag=rubrique-youngeducation5.html|lang=5|rubrique=180|chap=24>

Jaunimo švietimas ir apmokymai.